

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av subrecent ek från Kleva-Törestorp, Falköpings kommun

Edvardsson, Johannes; Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Edvardsson, J., & Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av subrecent ek från Kleva-Törestorp, Falköpings kommun.* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:21). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

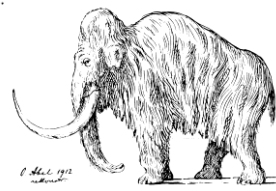
Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

17 Februari 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:21
Johannes Edvardsson & Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV SUBRECENT EK FRÅN KLEVA-
TÖRESTORP, FALKÖPINGS KOMMUN**

Uppdragsgivare: JO Skantz, Björkslingan 23, 533 72 Lundsbrunn

Område: Falköpings kommun **Prov nr:** QM061 **Antal prov:** 1 (skiva)

Dendrokronologiskt objekt: Ekstock, naturfynd

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr Beskrivning	Träd slag	Antal ÅR; 1 radie om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året) Sammanvägt ST	Datering innersta årsringen + Groddår (± 20)
QM061	1	Ek	287;4	Ej Sp, ej W	(år 498)	(Efter 510)	(År 211 / År 100-150)

Kommentarer till resultaten

Den dendrokronologiska analysen är inte hundra procentigt säker men indikationer föreslår att yttersta/youngsta årsringen i provet dateras till år 498. Provet innehåller ingen splint (bara kärnved), men provets form indikerar att vi är nära splint/kärnvedsgränsen. Så om dateringen är korrekt (gäller även övrig diskussion nedan) dog ekträdet någon gång under åren 510-530. Åldern för den innersta (äldsta) analyserade årsringen är då år 211, och uppskattningsvis inträffar groddåret någon gång mellan år 100 och 150. Det ursprungliga djup som stammen är funnen på beräknas till 1,5-2,5 meter. Tillväxthastigheten av organogena jordarter uppskattas grovt till 1,0 mm/år, även om detta kan variera extremt mycket. Ett djup på 1,5 m kan uppskattningsvis motsvara ca 1 500 år, vilket överensstämmer bra med när den analyserade eken dog.

Skälet att ett sådant fint prov med 287 årsringar inte med full säkerhet går att datera är att våra kronologier i det djupa tidshavet har bristande täckning. Vi är därför mycket tacksamma för dina insatser. Det finns två bra lösningar på detta problem. Det bästa är att vi kan få analysera många fler ekstammar med ungefär samma ålder från ungefär samma område. Vi kan även kol-14-datera (¹⁴C) det prov som vi har. Detta är dock förenat med gängse kostnadstaxa.

Johannes Edvardsson, forskare, Lunds Universitet
(johannes.edvardsson@geol.lu.se)

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarmed) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har en alternativ datering noterats samt trädens bedömda groddår.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891